

สรุปผลการวิจัย การอภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังเกี่ยวกับการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติในภาคตะวันออกเฉียงใต้ครั้งนี้

วัตถุประสงค์และการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังเกี่ยวกับการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติในภาคตะวันออกเฉียงใต้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย โดยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างประชากร คือ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติในภาคตะวันออกเฉียงใต้ จำนวน 320 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาเป็นฉบับที่สมบูรณ์สำหรับใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล จำนวน 317 ชุด คิดเป็นร้อยละ 99.06

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยคิดเป็นค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังเกี่ยวกับการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียน โดยทดสอบค่าที (t-test) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางและความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปของโรงเรียน

โรงเรียนส่วนใหญ่มีนักเรียน 100-200 คน มีครู 6-10 คน ครูส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิทางสุขศึกษา พยาบาล และพลศึกษา

โรงเรียนส่วนใหญ่มีโรงอาหาร ห้องพยาบาลหรือมุมพยาบาล พร้อมอุปกรณ์ประจำห้องพยาบาล และโรงเรียนจัดน้ำดื่มให้กับนักเรียน น้ำดื่มที่โรงเรียนจัดให้กับนักเรียนมักเป็นน้ำฝน

2. สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังเกี่ยวกับการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียน

2.1 ผู้บริหารโรงเรียนรับรู้ว่าการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนด้านการบันทึกสุขภาพ การปฐมพยาบาลและการรักษาพยาบาล การจัดโภชนาการในโรงเรียน การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ การชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูง โครงการสวัสดิภาพในโรงเรียน อยู่ในระดับคุณภาพดี แต่ด้านการตรวจสุขภาพนักเรียน การวัดสายตาและทดสอบการได้ยิน การช่วยเหลือเด็กพิการ การแนะนำสุขภาพ การส่งเสริมสุขภาพจิต และการส่งเสริมสุขภาพครู อยู่ในระดับคุณภาพพอใช้

2.2 ผู้บริหารโรงเรียนมีความคาดหวังว่าการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนด้านการบันทึกสุขภาพ การชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูง อยู่ในระดับคุณภาพดีมาก แต่ด้านการตรวจสุขภาพนักเรียน การปฐมพยาบาลและการรักษาพยาบาล การจัดโภชนาการในโรงเรียน การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ การวัดสายตาและทดสอบการได้ยิน การช่วยเหลือเด็กพิการ โครงการสวัสดิภาพในโรงเรียน การแนะนำสุขภาพ การส่งเสริมสุขภาพจิต และการส่งเสริมสุขภาพครู อยู่ในระดับคุณภาพดี

3. การเปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังเกี่ยวกับการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียน พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทุกด้าน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังเกี่ยวกับการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยเฉพาะประเด็นที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. จากผลการวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของโรงเรียนพบว่า โรงเรียนที่ครูมีวุฒิทางสุขศึกษา พยาบาล และพลศึกษา มีเป็นส่วนน้อย ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากการบรรจุครูเข้ารับราชการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ไม่มีการระบุมุติสาขาใดสาขาหนึ่งโดยเฉพาะในการสอบคัดเลือก จึงทำให้โรงเรียนแต่ละโรงเรียนอาจได้ครูที่มีวุฒิเดียวกันอยู่ในโรงเรียนหลายคน ครูจึงไม่ได้กระจายตามสาขาวิชาต่าง ๆ

อีกประการหนึ่งที่พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีอ่างล้างมือ ในห้องพยาบาล อาจเนื่องมาจากโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่อยู่ในเขตชนบทไม่ใคร่มีน้ำประปาใช้ ใช้แต่น้ำฝนและน้ำบ่อ จึงไม่สะดวกในการจัดให้มีอ่างล้างมือ อย่างไรก็ตามหากโรงเรียนทั่วไปในเขตชนบทสามารถจัดระบบน้ำประปาในโรงเรียนได้สำเร็จ ได้ว่าโรงเรียนส่วนใหญ่เหล่านี้คงจะมีอ่างล้างมือไว้ใช้ในห้องพยาบาล

2. จากผลการวิจัยพบว่า ในสภาพที่เป็นจริงการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนอยู่ในระดับคุณภาพดีในด้านการบันทึกสุขภาพ การปฐมพยาบาลและการรักษาพยาบาล การจัดโภชนาการในโรงเรียน การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ การชักนำหนักและวัดส่วนสูง และโครงการสวัสดิภาพในโรงเรียน ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากนับตั้งแต่ พ.ศ. 2520 เป็นต้นมาได้มีการจัดตั้งโครงการศึกษาสายการศึกษาขึ้นในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 4 พ.ศ. 2520-2524 ซึ่งจุดมุ่งหมายในการดำเนินงานตามโครงการนี้ส่วนหนึ่งได้แก่ การจัดบริการอนามัยโรงเรียนให้ทั่วถึงและเพียงพอแก่ความจำเป็น เพื่อจัดโรงเรียนโครงการระดับจังหวัดและอำเภอให้ได้มาตรฐาน และหวังให้โรงเรียนอื่นปรับปรุงให้ได้มาตรฐานต่อไป (โครงการศึกษาสายการศึกษา 2525: 2) และตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522-2527 ในภาคตะวันออกเฉียงใต้มีโรงเรียนในโครงการศึกษาสายการศึกษาจำนวนถึง 239 โรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต่าง ๆ เหล่านี้ได้รับความช่วยเหลือและส่งเสริมให้มีการพัฒนางานในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านการส่งเสริมบุคลากร หลักสูตรการเรียนการสอน การจัดบริการสุขภาพและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในเรื่องบริการสุขภาพ โครงการศึกษาสายการศึกษาได้จัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านบริการสุขภาพ ครอบคลุมกิจกรรมของบริการสุขภาพ ทั้งสองด้านดังกล่าว นอกจากนี้จากผลการวิจัยของ สุรี จันทรโมลย์ และคณะ (2528: 63) เรื่อง การศึกษาพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 และ

ผู้ที่จบประถมปีที่ 6 ในจังหวัดบุรีรัมย์ อ.เมือง และ อ.ลำปลายมาศ ได้พบว่าโรงเรียนในอำเภอเมือง ต่างเป็นโรงเรียนในโครงการศึกษาสายการศึกษา นักเรียนจะมีความรู้ และปฏิบัติตัวด้านสุขภาพได้ดีกว่านักเรียนนอกโครงการศึกษาสายการศึกษา ซึ่งจากผลการวิจัยนี้พอจะชี้ให้เห็นได้ว่า การดำเนินงานของโครงการศึกษาสายการศึกษามีส่วนช่วยในการพัฒนางานในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียน

นอกจากโครงการศึกษาสายการศึกษาที่มีส่วนช่วยในการพัฒนางานการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนแล้วยังมีงานให้บริการอนามัยโรงเรียน ซึ่งดำเนินงานโดยกองอนามัยโรงเรียน กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 ได้กำหนดเป้าหมายว่าจะให้บริการอนามัยโรงเรียนครอบคลุมประชากรวัยเรียนทั่วประเทศร้อยละ 90 โดยเน้นให้โรงเรียนต่าง ๆ จัดกิจกรรมบริการอนามัยโรงเรียน 9 ประการ ให้เข้าระดับ โดยแบ่งเป้าหมายการจัดบริการอนามัยโรงเรียนเป็น 3 ระดับ คือ ระดับ 1 ร้อยละ 20 ระดับ 2 ร้อยละ 40 ระดับ 3 ร้อยละ 30 ซึ่งตามแผนงานนี้โรงเรียนต่าง ๆ จะได้รับบริการอนามัยโรงเรียนจากเจ้าหน้าที่อนามัยในท้องถิ่นเป็นประจำตลอดปี ในการให้คำแนะนำกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งให้บริการในกิจกรรมที่โรงเรียนไม่สามารถดำเนินการได้เอง เช่น การให้ภูมิคุ้มกันโรค การตรวจสุขภาพนักเรียนโดยเจ้าหน้าที่อนามัย นอกจากนี้แล้วเจ้าหน้าที่อนามัยโรงเรียนจะมาร่วมวางแผนการดำเนินงานอนามัยโรงเรียน ร่วมกับครูใหญ่ตลอดปีการศึกษานั้น ๆ ซึ่งงานให้บริการอนามัยโรงเรียนดังกล่าว นับว่ามีส่วนช่วยพัฒนากิจกรรมการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนด้านการบันทึกสุขภาพ การปฐมพยาบาลและการรักษาพยาบาล การจัดโภชนาการในโรงเรียน การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ การชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูง และโครงการสวัสดิภาพในโรงเรียนเป็นอันมาก เพราะกิจกรรมบริการอนามัยโรงเรียน 9 ประการก็ครอบคลุมกิจกรรมที่กล่าวข้างต้นทั้งหมด ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนมีการรับรู้ถึงกิจกรรมการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนที่กล่าวมาแล้วนั้นอยู่ในระดับคุณภาพดี

3. จากผลการวิจัยพบว่า ในสภาพที่เป็นจริงการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียน อยู่ในระดับคุณภาพพอใช้ในด้านการตรวจสุขภาพนักเรียน การวัดสายตาและทดสอบการได้ยิน การช่วยเหลือเด็กพิการ การแนะนำสุขภาพ การส่งเสริมสุขภาพจิต และการส่งเสริมสุขภาพครู ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถดำเนินงานได้ตามลำพัง และจำเป็นต้องอาศัยความช่วยเหลือสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น และกิจกรรมบางอย่างจำเป็นต้องอาศัยบุคลากรตามความรู้ความสามารถเฉพาะ ผู้บริหารโรงเรียนจึงอาจคิดเห็นว่า โรงเรียนยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานการจัดบริการสุขภาพในด้านที่กล่าวมาแล้วข้างต้น รวมทั้งโรงเรียนยังขาดการติดต่อประสานงานที่ดีระหว่างหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนการจัดบริการสุขภาพ ดังผลการศึกษาของ พัดมณี สุจ่านงค์ (2526: 40) เรื่อง ความชุกชุมของโรคสภาวะทางด้านสุขภาพของนักเรียน และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนของอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การปฏิบัติงานอนามัยโรงเรียนของเจ้าหน้าที่กับทางโรงเรียนยังขาดการประสานงานที่ดี ซึ่งจากผลการศึกษาได้แสดงให้เห็นว่า ถึงแม้โรงเรียนที่อยู่ในเขตอำเภอเมือง ก็ยังมีปัญหาในด้านการติดต่อประสานงาน ดังนั้นจึงเป็นไปได้ที่โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในชนบท น่าจะประสบปัญหานี้ได้เช่นเดียวกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความไม่สะดวกในการเดินทางติดต่อ หรือไม่ทราบว่าจะติดต่อขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ ได้จากที่ใด รวมทั้งอาจเป็นเพราะผู้บริหารละเลยไม่เห็นความสำคัญในการติดต่อขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ ด้วย เหตุผลอีกประการหนึ่งที่อาจทำให้ผู้บริหารโรงเรียนรับรู้ว่าการจัดบริการสุขภาพในด้านการตรวจสุขภาพนักเรียน การวัดสายตาและทดสอบการได้ยิน การช่วยเหลือเด็กพิการ การแนะนำสุขภาพ การส่งเสริมสุขภาพจิตและการส่งเสริมสุขภาพครู อยู่ในระดับคุณภาพพอใช้ อาจเนื่องมาจากกิจกรรมเหล่านี้หลายอย่างที่จำเป็นต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ เช่น การตรวจสุขภาพนักเรียน การวัดสายตาและทดสอบการได้ยิน กิจกรรมการจัดบริการสุขภาพอื่น ๆ เช่น การช่วยเหลือเด็กพิการ การแนะนำสุขภาพ การส่งเสริมสุขภาพจิต และการส่งเสริมสุขภาพก็จำเป็นต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ทางด้านจิตวิทยา และอื่น ๆ ซึ่งโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา

แห่งชาติส่วนใหญ่มีอัตราค่าจ้างครุฑน้อย ครูโรงเรียนประถมศึกษายังมีภาระรับผิดชอบหลายด้าน ทั้งงานด้านการสอน ปกครองและกิจกรรม ชุกรการ และยังมีงานอื่น ๆ อีก จึงทำให้ ขาดการเอาใจใส่ในเรื่องเหล่านี้เท่าที่ควร

นอกจากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นแล้ว เหตุผลสำคัญอีกประการหนึ่งได้แก่ กิจกรรมการจัดบริการสุขภาพหลายอย่างที่ทางโรงเรียนน่าจะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี จากผู้ปกครองนักเรียน ในการดูแลเอาใจใส่สุขภาพของนักเรียนตามที่ได้รับแนะนำไปจาก โรงเรียน แต่เนื่องจากปัญหาทางเศรษฐกิจของครอบครัว ผู้ปกครองจึงมักไม่มีเวลา เอาใจใส่ดูแลนักเรียน เพราะต้องใช้เวลาไปในการประกอบอาชีพเพื่อหารายได้มาเลี้ยง ครอบครัวมักกว่า จึงทำให้ละเลยสิ่งดังกล่าวไป ดังที่ ปรีชา กิจวัฒน์ชัย (2523: 27) กล่าวไว้ว่า "การขาดความรู้ ความเข้าใจ ขาดการร่วมมือประสานงานระหว่าง เจ้าหน้าที่สาธารณสุข โรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เป็นผลให้การส่งเสริมสุขภาพของ เยาวชนในวัยเรียนไม่บรรลุผลเท่าที่ควร ด้วยปัญหาดังกล่าวจึงอาจเป็นอุปสรรคในการจัด ดำเนินงานบริการสุขภาพในโรงเรียนให้ได้ผลดี ผู้บริหารโรงเรียนจึงรับรู้ว่าการจัดบริการ สุขภาพในโรงเรียนด้านการตรวจสุขภาพนักเรียน การวัดสายตาและทดสอบ การได้ยิน การช่วยเหลือเด็กพิการ การแนะแนวสุขภาพ การส่งเสริมสุขภาพจิต และการส่งเสริม สุขภาพครู อยู่ในระดับคุณภาพพอใช้

4. จากผลการวิจัยที่พบว่าสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังของการจัด บริการสุขภาพในโรงเรียน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ใน ทุกด้าน แสดงว่าผู้บริหารมีความคาดหวังในอดีตที่ผ่านมาสูงมาก กล่าวคือ หากบุคลากร ในโรงเรียนมีความตั้งใจจริงและเอาใจใส่ดี พร้อมทั้งใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ สูงสุดต่อการดำเนินงานบริการสุขภาพในโรงเรียนแล้ว สภาพบริการนั้นน่าจะดีกว่าสภาพ ที่เป็นจริงในปัจจุบันได้อย่างแน่นอน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารได้มองเห็นถึงข้อบกพร่อง ความผิดพลาด และความไม่เข้าใจงานด้านการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนจากประสบการณ์ ที่ผ่านมา เช่น ได้ละเลยแหล่งประโยชน์ต่าง ๆ ไปอย่างน่าเสียดาย ดังจากในข้อคำถาม ปลายเปิดของแบบสอบถามที่มีผู้บริหารหลายคนได้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ปัญหาการจัด

บริการสุขภาพในโรงเรียนส่วนใหญ่เกิดจากการขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ขาดงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์บางอย่าง สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้นับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญในการดำเนินงานทุก ๆ ด้าน ไม่เพียงเฉพาะแต่การจัดการบริการสุขภาพเท่านั้น ซึ่งในหลัก 4 M'S (Man Money Material Management) ที่รู้จักกันทั่วไปนั่นเอง ผู้บริหารจึงอาจเห็นว่า ถ้าตนได้รู้จักประยุกต์ใช้หลักการต่าง ๆ เหล่านี้ได้เป็นอย่างดีพร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงาน ได้ปฏิบัติงานร่วมกันทั้งในด้านความคิดและการดำเนินงานที่สร้างสรรค์ มีมนุษยสัมพันธ์ในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายในห้องถิ่นที่ให้ความช่วยเหลือ และสนับสนุนโรงเรียนแล้ว การจัดการบริการสุขภาพในโรงเรียนของตนน่าจะพัฒนาจากสภาพเดิมขึ้นได้อีกเป็นอันมาก

สำหรับการแก้ไขปัญหามาตรการจัดการบริการสุขภาพที่โรงเรียนเมฆินอยู่ ผู้บริหาร อาจมีความคิดเห็นว่าถ้าใช้แหล่งประโยชน์ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแล้วก็สามารถจะคลี่คลาย ปัญหาได้ แนวความคิดเช่นนี้อาจเป็นไปได้ เช่น การแก้ปัญหามาตรการขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถด้านการจัดการบริการสุขภาพในโรงเรียน อาจทำได้โดยการส่ง บุคลากรเข้ารับการอบรมตามที่หน่วยงานต่าง ๆ ได้จัดขึ้น ดังผลการวิจัยของ ปรีชา กิจวัฒน์ชัย (2523: 128) เรื่องการศึกษาผลการปฏิบัติงานอนามัยโรงเรียนของ ผู้ผ่านการอบรมงานอนามัยโรงเรียน จัดโดยศูนย์อนามัยโรงเรียนเขต 3 จังหวัด นครราชสีมา พ.ศ. 2520 ปรากฏว่า หลังได้รับการอบรมความรู้ทางด้านวิชาการและ หลักเกณฑ์การดำเนินงานที่ถูกต้อง ครูปฏิบัติกิจกรรมอนามัยโรงเรียนได้มากขึ้นถึง 10 รายการ คือ การจัดหาบัตรบันทึกสุขภาพนักเรียน แนะนำการปฏิบัติทางด้านอนามัย แก่นักเรียนในคอนเซ็ปต์ จัดหาเอกสารและภาพโฆษณามาใช้ประกอบการสอนสุขศึกษา จัดทำอุปกรณ์การสอนสุขศึกษา ตรวจสอบสุขภาพนักเรียนในคอนเซ็ปต์ ชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง วัดสายต่านักเรียน จัดให้มีห้องพยาบาลหรือมุมพยาบาล จัดหายามาใช้ในการปฐมพยาบาล และติดตามการรักษานักเรียนป่วย รวมทั้งยังมีแผนงานที่จะปฏิบัติแน่นอนใน 1 ปีข้างหน้า อีกด้วย จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าแนวความคิดของผู้บริหารในการแก้ไข ปัญหาบุคลากรมีโอกาสเป็นไปได้ ซึ่งเมื่อผู้บริหารคิดว่าปัญหาต่าง ๆ สามารถแก้ไขให้ ลุล่วงไปได้ ผู้บริหารจึงมีความคาดหวังเกี่ยวกับกิจกรรมการจัดการบริการสุขภาพสูงกว่า สภาพที่เป็นจริงมากจนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญดังกล่าว

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยดังนี้

1. ผู้บริหารควรให้การสนับสนุน เอาใจใส่ในกิจกรรมการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียน เพื่อพัฒนางานด้านการตรวจสุขภาพนักเรียน การวัดสายตาและทดสอบการได้ยิน การช่วยเหลือเด็กพิการ การแนะแนวสุขภาพ การส่งเสริมสุขภาพจิต และการส่งเสริมสุขภาพครู เนื่องจากกิจกรรมดังกล่าวในสภาพที่เป็นจริง ผู้บริหารรับรู้ว่ามีคุณภาพพอใช้เท่านั้น ซึ่งการพัฒนางานการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนในด้านที่กล่าวมาแล้วข้างต้นสามารถกระทำได้หลายวิธี เช่น การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ โดยอาจส่งเข้ารับการอบรม ศึกษาทางด้านกิจกรรมการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียน หรือขอความร่วมมือจากหน่วยงานในท้องถิ่นที่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนโรงเรียนในกิจกรรมดังกล่าว เช่น ฝ่ายส่งเสริมสุขภาพ ฝ่ายเผยแพร่และฝึกอบรมของสำนักบริการวิชาการสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด

2. ผู้บริหารโรงเรียนควรติดต่อและประสานงานกับหน่วยงานเพื่อใช้ประโยชน์จากการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการสุขศึกษาสายการศึกษา ซึ่งจัดดำเนินงานโดยคณะอนุกรรมการสุขศึกษาสายการศึกษา นอกจากนี้แผนงานการให้บริการอนามัยโรงเรียน ของกองอนามัยโรงเรียน กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขก็มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนากิจกรรมการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนให้มีคุณภาพในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนควรจะใช้แหล่งประโยชน์เหล่านี้ให้มีประสิทธิภาพสูงสุดเพื่อให้การดำเนินงานบริการสุขภาพใน 6 ด้าน ซึ่งกล่าวมาแล้วข้างต้นประสบผลมากยิ่งขึ้น

3. ผู้บริหารระดับสูงควรมีการวางแผนงานทางด้านการศึกษาให้รัดกุม เช่น จัดให้มีการนิเทศก์งานของฝ่ายการศึกษาเพื่อตรวจเยี่ยมโรงเรียน ให้กำลังใจในการทำงาน ได้รับคำแนะนำและคำชมเชย สิ่งเหล่านี้จะช่วยเป็นกำลังใจให้ผู้บริหารและคณะครูในโรงเรียนเห็นความสำคัญ และพยายามดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น หรือจัดให้มีการประเมินผลและการแก้ไขปัญหาย่างมีประสิทธิภาพ อาจทำให้การดำเนินงานการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนเป็นไปตามความคาดหวังของผู้บริหารโรงเรียนได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยในเรื่องเดียวกันนี้เปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนในโครงการสุศึกษาสายการศึกษากับโรงเรียนนอกโครงการสุศึกษาสายการศึกษา เพื่อที่จะได้ทราบถึงสภาพการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ มากน้อยเพียงใด และอาจชี้ให้เห็นถึงผลการดำเนินงานของโครงการสุศึกษาสาย การศึกษาว่าประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด

2. ควรมีการศึกษาวิจัยในเรื่องเดียวกันนี้กับโรงเรียนสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติในภาคอื่น ๆ เพื่อที่จะได้ทราบถึงสภาพการจัด บริการสุขภาพในโรงเรียนทั่วประเทศ

3. ควรมีการศึกษาวิจัยในเรื่องเดียวกันนี้ เปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงและ สภาพที่คาดหวังของการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนในอนาคต เพื่อเปรียบเทียบผล และอาจเป็นแนวทางชี้ให้เห็นการดำเนินงานการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนใน อนาคตได้อีกด้วย

4. ควรมีการศึกษาวิจัยในเรื่อง การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่ถูกสุขลักษณะ และการจัดสอนสุศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในภาคตะวันออก เพื่อที่จะได้ทราบถึงสภาพการจัดดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียน ให้สมบูรณ์ครบทั้ง 3 ด้าน ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการพัฒนาโครงการสุขภาพในโรงเรียน ต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย